

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputatio || excellentium. D. doctoru[m] Iohannis Eccij &
|| Andre[a]e Carolostadij q[uae] cepta est Lipsi[a]e ||
XXVII. Iunij. An. M.D.XIX.**

**Eck, Johannes
Karlstadt, Andreas**

[Erfurt], 1519

VD16 E 320

Scopus Disputationis. Liberu[m] arbitriu[m]

urn:nbn:de:hbz:466:1-32477

Ævij die Junij hora scda 1519

Protestatio Carolo stadij p respondentē sibi a latere

¶ Dico illō testamur z vbiqz testatū esse volumus nūqz ab ecclesia Catholica ad latū digrū nos velle discedere q si eiusmodi quid dephendatur non dedita opera sed humana iusticia elapsim. Jam nunc pro recantato habere volum⁹. Nec eruditorum iudicio preimus nec publicorum scholarum auctoritati preiudicamus. Maneat incolume suū cultqz iudiciū. dūmō scripturas. nō per nebulā. sed ex integro tractat Sacris autem scripturis hūc honore impēdimus q nihil sine ijs aut asserere aut recipere volum⁹. in ceteris aut que non liquide hinc doceri possunt. Solis ecclesiasticis primas dāimus Nec ab ijs discedim⁹ que in epistola ad D. Eckiū que est. Hīsi sanctissimū in Lbro patrē. testatū sumus. sed ea nunc quoqz p̄inde vt antea testamur.

Protestatio Eckij.

Inuocauit auxilium

¶ Protestor p simplicitate theologica. Sicut hoc onus ad laudē dei. ecclesie honore. aniarū salutē. et ad veritatis dilucidationē. suscepti Ita nō est anim⁹ mihi quidqz dicere vel asserere quod vel sacre scripture vel sancte matris ecclesie esset aduersū Paratus corrigi z emēdari. a sede ap̄lica. et ab ijs quoz iudicio hanc nostrā disceptationē. iuxta cōventionē hec factam. sumus subiecturi. de quo protestor vt sup̄.

Scopus Disputationis. Liberū arbitriū

Col. 11.

iste

Eccius

¶ Clariss: doctor q: vna sūma p̄tentōis est n̄se ppō. 14. vbi vertit materia quōd liberū arbitriū se habeat ad opus bonū z meritorū A quo dependent alia p̄cedentia z sequentia Intendo ergo p̄bare illud esse cōueniens sacre scripture sancte matris fidei Chritiane lib: ar: voluntatē humanā h̄e causalitatē actiua vim p̄ductiua. elicitua. op̄is meritorij Non excludendo grāz z sp̄ale adiutorij dei. adeo qz oppositū sit plane descendere in heresim Hanciehorum ¶ Et p̄ illo. primo adduco textū sacre scripture adductū in defensionē p̄clusionē 9. Eccl: 15. Deus ab initio constituit hominē et reliquit illū in manu consilij sui adlectā mādata z p̄cepta. Si volueris mandata consuare Cōseruabūt te z in p̄petuū fidem placitā seruare Apposuit tibi aquā et ignem ad quod volueris porrigemanū tuā. Ante hoies v̄sta z mors bonū et malū qd placuerit ei dabit ei Quoniam multa sapia dei z fortis in p̄ortia vidēs oēs sine intermissione. Sic sapiens p̄tatem liberi ar: nobis expositā et ponderando verbū si volueris apte tribuit. exponit electionē volitionē a libero ar: elicitā Nec valet qz d̄is D. in sua defensionē respondendo dicit De nodū et solutionē siml̄ contūxisse et scripsit meo sensui repugnante assūp̄sisse: quia sapiens loquat de homie ab initio cōstituto z scriptura dicat fecit deus hominē rectū Si rectū. q̄ cū prima gratia Illa inqz euasio non euacuat auctoritatem inductam Quoniam eris meminerit Sapiens hois ab initio constituti tñ nemo arbitret Sapiensem p̄imū postor secula alloquuntū Adam Si volueris zc. Quin sermonem suū ad homines tum p̄sres z posteros direxisse Quod verba in calce innuunt videns oēs sine intermissione: dehinc Quod b Hiero: ad Demetriadem vtr̄qz statim post int̄tū illud sapientia dictū ad sue tempestatis hoies refert. Adde qz Sanctorū p̄m sententia inter int̄tū liberi arbitrii etus progressū parū refert. nisi quod ab initio erat integrum z illesum. in processu vero peccati macula est vulneratum iuxta d̄is Ambrosij de vocatiōe gentiū s̄iam et Claudicās factum iuxta Augusti s̄. 7. Hyponosticon. 3. Pelagi. Qd ap̄rissime Bernhard⁹ de li: arb: testat m̄ibe Colū: 8. Arbitriū vtr̄qz ait libertatē Adā tā post peccatū q̄ ante semp̄ tenuisse concussam z in sequenti Colūna. Voluntas sicut in bono. ita etiam in malo

¶

equē p durat Clarus hoc b: Hiero: l. 3. aduersus Pelag: explicat vbi dicit
ad Aristobolū ait hoc est q̄ in principio dixeram in nostra esse positiū p̄tate vel
peccare vel non peccare 2 vel ad bonum vel ad malum manū extendere Ut li-
berum seruet arbitriū (. limitat in fine.) Sed hoc pro modo et tempore et cō-
ditione humane fragilitatis.

Responsio Carolo stadij

¶ Auctoritas ecclesiastica. 15. loquit de primo homine et de toto hūano genere.
Nam scdm̄ Apосто: per vnum hominē intrauit peccatū in omnes hoies Sicut
ergo peccatū intrauit p̄ vnum hominē ita iustitia fuisse collata toti humano
generi si primus hō stetit in ea rectitudine qua creatus fuit et liberum fuisse
cuilibet extendere manū ad bonum v̄ ad malū prout textus aperte dicit Dicit
ab initio formauit. et fecit hoiem rectū 2 deinde sequit et reliquit illum in manu
consiliū. gratia em̄ agit manū 2 extēdit. Quāmodū Paul⁹ dicit Quod n̄ qui
sunt filij dei agūtur sp̄i. sancto et Jobānes in sua Canonica dicit. Omnis qui
facit iustitiam ex deo natus est.

¶ Secūdo Hiero: egregiū d. Doctore tempora distiguere in sp̄i: sancti: quantū
ad veritatem et iusticiā p̄tinet quasi sp̄i: sanctus vno tpe loquat veritatem quā
postea infringat et refero me ad p̄iora dicta. ¶ Ad Bernardū dico q̄ aucto-
ritas sua non est ad propositū. quia Conclusio loquitur de libertate a peccato
dictum aut̄ assumptū p̄ d. Doctore loquit de libertate in volūntatib⁹ et q̄ hoc
vex sit sunt hec vba Bern. corruūt aut̄ de posse nō peccare i nō posse nō peccare
Verba Augustini sunt inducentis hanc auctorit: Deus ab initio 2. Ipsa est
prima gratia. qua primus homo stare potuisset si seruare mādata domini vol-
uisset Hac ergo p̄ inobediētā desolatus hō. iudicio iusto factus est serpēt. i.
diabolo (. cui maluit obedire q̄ deo.) captus et ideo scriptū est a quo enim
quis superatus est hinc et seruus addictus est. 2. Petri. 2. et iterū Omnis qui
facit peccatū seruus est peccati 2. ¶ Ad Hiero: dico. q̄ Hiero: nūq̄ tam rudis
fuit in sacris litteris vt cogitaret saltem hoiem lapsū sine gratia posse cauere
peccatum Immo omnes neruos extendit contra Pelagianos et probat
bona opera. bona merita. non esse in potestate hominis. ¶ Ad Ambrosium
dico Quod Ambrosius l. 1. c. 2. dicit q̄ liberū arb: absq̄ gratia seu voluntas
ipsa vaga incerta incōstans est que nihil ex se ipsa facere potest q̄ deo acceptū
est. quāmodū ecclesiā etiā tam cecinit sine tuo numine. nihil est in hoie nihil
est innotū. hoc est voluntas absq̄ gratia sp̄i: sancti nihil potest facere q̄ deo
gratum est et acceptum sed quicquid facit illud est nocuum.

Repugnat Eckius solutionē replicans

¶ Primo Quia si loquit sapiens de hoie p̄io 2 per primū hoiem loquit generi
humano habeo intentū cuiusmodi sit natura liberarb: in nobis. hoc ad primū
¶ Quo ad scdm̄ q̄ sp̄i: san: non habeat diuersas veritates p̄ diuersis tēpibus
huic repugno quo ad monitōes quo ad p̄cepta et mandata dei p̄ diuersis
tēpibus varia immo pugnātia declisse p̄cepta. sicut Circūcisionē in veteri lege
statuit necessariā. in tpe gratie clamabat apostolus si circūcidimini Christus
nihil vobis p̄derit Quale hoc dictum est ad mortuos in nullā
utilitate sapiens referre potuit sicut nec hoc dicit p̄ceptū Euntes in mōm vni-
uersum predicare 2. ad mortuos se extendebat.

¶ Tertio q̄ deinceps clariss: Doctor: p̄ sui defensione adduxit Dctio nihil fa-
ciunt ad institutū Non em̄ induci sapientis dictum ad hoc vt libarbit: posset in-
bonum sine gratis que fuit damnatissima Pelagianoy heresis Nam in hac re
sicut Christianus et fidei christiane tenax libenter ei subscribo Verum hoc erat
propositū nostri et hoc Sarrū voluebamus vt liberum arbit: v̄s nostra rōnalis
adiuta gratia naturali virtute p̄ductina elicita nō fraudaret Hoc est Quod
voluntas non haberet se mere passiuē ad bonum. nec liberū arbitriū esset res

ad hec dixit
Eckius se le-
gisse anteq̄
2 beognis
nascetur

Pela: here: